ստացել է Դաւիթ րաբունը, Շմաւոնի գրչութեամբ. «Ստացող մատենիս գործական եւ արդիւնական վարդապետ Դաւիթ իւրովքն ծնողաւք եւ հարազատաւք եւ զմեղուցեալս Ա յ. զՇմաւոն գրիչ, այլ եւ զՎարդան, զՄխիթար, զՍարգիս» խնդրում է յիշել գրիչը։ Նոյն անունները կրկնուած են և ուրիշ փոքր յիշատակարանների մէջ (*)։

Պօղոս վարդապետ «ի մեծ մենաստանիս որ Գլաձոր յորջորջի ի դրան սբ. Նախավկայիս ի թվականութես. հայկազենս սեռի :ՉԿԲ: ի վարժապետութե. մերոյ մեծի Եսայեայ, յիշխանութես. զաւառիս Պապաքին եւ Էաչո, հայրապետութեն. Կոստանդնոյ Կատուկցո, թագաւորութեն. Աւշնի եւ ղանութեն. Խարբանդին» գրել է բոլորգիր մի աւետարան թղթի վերայ, նկարազարդուած կիլիկեան ոճով, որից միայն Մատթէոսի, Մարկոսի և Յովհաննու սկզբնազարդերն են մնացած (**)։

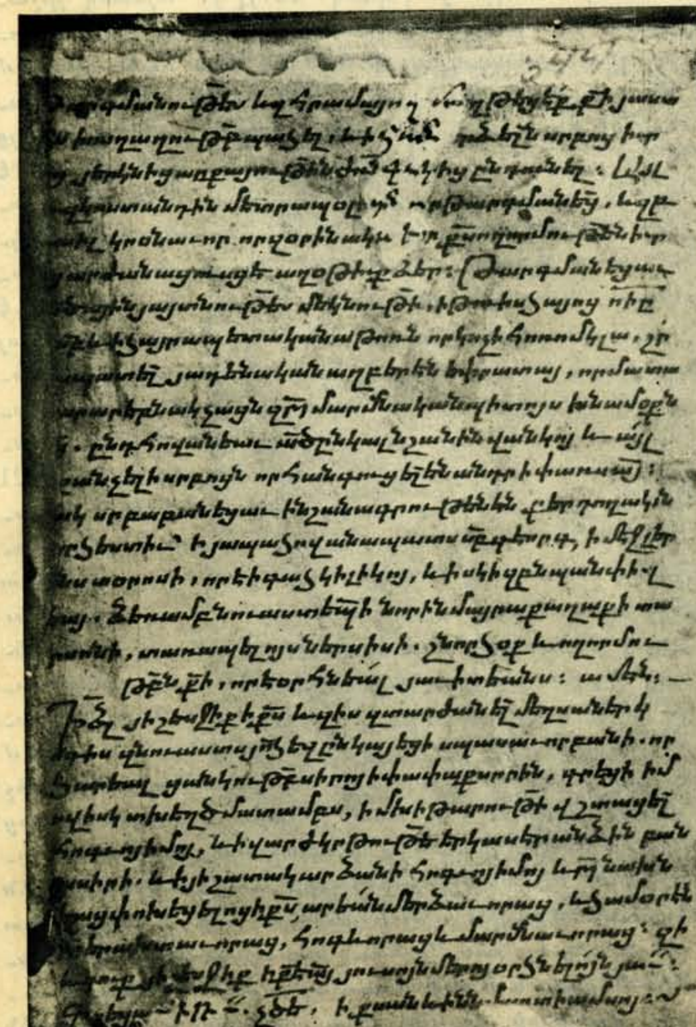

Պատկեր 206ա.

(*) Conybeare. Catal. Arm. Manuscr. եր. 187։
(**) Երեւանի թանգ. № 1090 (Յաւել. Բ. 79)։ Որոշ հիմունքներով Պապաքի մահը նշանակել ենք 1299ին (Խաղբ. Ա. 185), երբ այս յիշատակարանը դեռ չէինք տեսած։

Մխիթար Երզնկացին 1314 թուին գրել է մի Պատճառաց գիրք (?) իւր վարժապետ Գրիգորիս Երզնկացու կամ Ցաղմնացու յորդորանքով. Նկարազարդել է Թորոս Տարոնեցին, որի գործերին կը ծանօթանանք քիչ յետոյ. «Ես նուաստ անուն Մխիթար կոչեցեալ Երզնկայեցի. գնալով ի մայրն իմաստից Գլաձոր կոչեցել. առ ոտս Եսայա վդտի. ի վարժումն ՟ծ իմաստ գրոց. եւ յորդորել զիս վդտն. իմ Գրիգորիս գրել զգիրքս զայս յոյժ աշխատանաւք եւ հանդիպել. բարեմիտ և քաղցրատեսակ եղբաւր լցել. ՟ն իմաստութբ. եւս առաւել գրականութբ. (ուզում է ասել գրչութեամբ) եւ ծաղկողութբ., անուն կոչեցել. Թորոս ի Տարաւն գաւառէ. ծաղկազարդեաց զգիրքըս զայս վս. յոյժ սիրելոյ զմեզ» (*)։ Մի ուրիշ ոտանաւոր յիշատակարանի մէջ ուշադրութեան արժանի են հետեւեալ տողերը.

«Ես Մխիթար գրիչ սորա
Թուղթս անկոկ ու գրիչ չկայ,

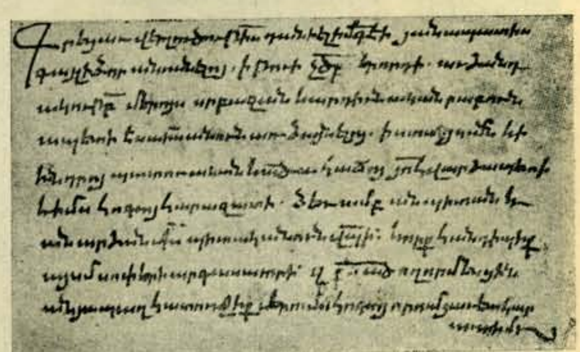

Պատկեր 206բ.

Աւուրքս ցուրտ ու պարզկա
Ջարտախ բարձր ու կրակ չկայ,
Դոներս (հաց) չոր ու սպաս չկայ,
Եւ այս Գլաձորն ո՞վ գիտենայ.
Ես յոյժ նեղած ու ճար չկայ,
Եւ ես պանդուխտ ու վեղար չկայ»։

Մի Գրիգոր Երզնկացի ըստ № 3116 ձեռագրի Մկրտութեան խրատ ունի «Երջանիկ րաբունապետի և քաջ հռետորի մեծի Գրիգորի վարժապետի Եզընկեցոյ ի մի վայր հաւաքեալ զխրատ վս. սբ. մկրտութե.», իսկ ըստ № 3118ի «Սահմանադրութի. դաստիարակութե. Նորածնելոց մանկանց, որք հրաւիրելոց են յաստիճան քհյութե., խրատք հարկաւորք եւ

(*) Նմանահանութիւնը Ալիշան, Սիսական, 138։ Միւս յիշատակարանը Սիսակ. 135։ Աւելի մանրամասն Հայապատում 525/6։ Սմբատեան, Երնջակ, 164/5։ Հ. Ակինեան, Հանդէս Ամս., 1915, 64, «Մխիթար Երզնկացի» յօդուածը։